

Grunder för fristående examen

**SPECIALYRKESEXAMEN
INOM LAGERBRANSCHEN
2005**

Grunder för fristående examen

**SPECIALYRKESEXAMEN INOM
LAGERBRANSCHEN
2005**

© Utbildningsstyrelsen 2006

Edita Prima Oy

Helsingfors 2006

ISBN 952-13-2985-8

ISBN 952-13-2986-6

DNR 20/011/2005

FÖRESKRIFT Iakttas som förpliktande

DATUM 17.6.2005

Giltighetstid
fr.o.m. 1.7.2005 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom

A 812/1998 1 § 1 mom

Upphäver Föreskrift Nr

Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR SPECIALYRKESEXAMEN INOM LAGERBRANSCHEN

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunderna för specialyrkesexamen inom lagerbranschen. Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.7.2005 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmodellerna samt om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms separat.

Generaldirektör

KIRSI LINDROOS

Kirsi Lindroos

Undervisningsrådet

MARKKU LAPPALAINEN

Markku Lappalainen

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem.....	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	7
3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna.....	7

Kapitel 2

Uppbyggnaden av specialyrkesexamen inom lagerbranschen	8
1 § Examensdelarna	8

Kapitel 3

Kraven på yrkesskicklighet i specialyrkesexamen inom lagerbranschen och grunderna för bedömningen	9
1 § Arbetsmomenten i lagerprocessen	9
a) Krav på yrkesskicklighet	9
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	9
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	11
2 § Organisering av lagerprocessen	12
a) Krav på yrkesskicklighet	12
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	12
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	15
3 § Utveckling av lagerprocessen och arbetsmiljön	15
a) Krav på yrkesskicklighet	15
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	15
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	17
4 § Utveckling av den egna verksamheten och arbetsgemenskapen	18
a) Krav på yrkesskicklighet	18
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	18
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	20
5 § Kontroll av logistikkostnaderna.....	21
a) Krav på yrkesskicklighet	21
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	21
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	22
6 § Hantering av efterfrågan/leverans	22
a) Krav på yrkesskicklighet	22
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	22
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	25

7 §	Internationella leveranser	25
	a) Krav på yrkesskicklighet	25
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	25
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	27
8 §	Lagring och leverans av farliga ämnen och kemikalier.....	27
	a) Krav på yrkesskicklighet	27
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	27
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	29
9 §	Logistikservice	30
	a) Krav på yrkesskicklighet	30
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	30
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	31
10 §	Transportarrangemang för lagerfunktionerna.....	31
	a) Krav på yrkesskicklighet	31
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	31
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	33
11 §	Företagsamhet inom lagerbranschen	33
	a) Krav på yrkesskicklighet	33
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	33
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	35
BILAGA	Beskrivning av lagerbranschen och bedömningsprinciper	

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § Fristående examina

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erfordrade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § Förberedande utbildning för fristående examina

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna

---

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självbedömning och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinandena uppfyller de centrala kraven på behärskandet av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinandena behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han eller hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV SPECIALYRKESEXAMEN INOM LAGERBRANSCHEN

1 § Examensdelarna

För att få examensbetyg över specialyrkesexamen inom lagerbranschen skall sammanlagt sju examensdelar avläggas med godkänt vitsord. Specialyrkesexamen inom lagerbranschen består av fem obligatoriska och två valfria examensdelar.

Dessutom har kraven för certifikatet inom ELA:s (European Logistics Association) allmänneuropeiska logistik på EJ Log (Junior)-nivå inkluderats i grunderna för specialyrkesexamen inom lagerbranschen.

Följande fem examensdelar skall avläggas som gemensamma obligatoriska delar:

- Arbetsmomenten i lagerprocessen
- Organisering av lagerprocessen
- Utveckling av lagerprocessen och arbetsmiljön
- Utveckling av den egna verksamheten och arbetsgemenskapen
- Kontroll av logistikkostnaderna.

Dessutom skall minst två av följande examensdelar avläggas:

- Behärskande av efterfrågan/leverans
- Internationella leveranser
- Lagring och leverans av farliga ämnen och kemikalier
- Logistiks-service
- Transportarrangemang för lagerfunktionerna.

Utöver de ovanstående examensdelarna eller som en separat examensdel kan examinandena valfritt avlägga delen

- Företagsamhet inom lagerbranschen.

Kapitel 3

KRAVEN PÅ YRKESKICKLIGHET I SPECIALYRKESEXAMEN INOM LAGERBRANSCHEN OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

Kraven på yrkesskicklighet (punkt a) i specialyrkesexamen inom lagerbranschen består av arbets- och färdighetsområden inom arbetslivet. I målen för bedömningen (rubrikerna med fet stil under punkt b) anges de områden och funktioner som är centrala för yrkesskickligheten och som man i bedömningen skall fästa särskild vikt vid. Bedömningskriterierna (punkt b) däremot anger hur examinanden skall klara av sitt arbete. Sätten att påvisa yrkesskickligheten (punkt c) fastställer kraven i anknytning till hur yrkesprovet skall avläggas och bedömas.

Verksamheten med fristående examina baseras på en organisationsplan som läroanstalten har gjort upp för yrkesproven. Yrkesproven som härleds ur examensfordringarna och uppgifterna i anslutning till dem planeras så att de är centrala med tanke på yrkesskickligheten och de skall på ett heltäckande sätt innehålla de områden eller funktioner som anges i målen för bedömningen. I yrkesproven skall examinandens färdigheter och förmåga att anpassa och tillämpa sina kunskaper och färdigheter i varierande situationer framgå. Platsen för yrkesprovet för varje examensdel skall vara sådan, att examinanden kan utföra sådana uppgifter genom vilka man på ett helhetsbetonat sätt kan konstatera att den prestationsnivå som är fastställd i kriterierna för bedömningen är uppnådd.

1 § Arbetsmomenten i lagerprocessen

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar mångsidigt yrkestekniken inom lagerbranschen och utför arbetsmomenten som ingår i lagerarbetsprocessen på ett kvalitativt, systematiskt och ändamålsenligt sätt.	Att behärska lagerarbetsprocessen Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • arbetar självständigt enligt riktiga arbetsmetoder och med riktiga redskap • kan planera och motivera sina beslut inom olika lagerfunktioner och sina val av maskiner eller apparater samt hitta utvecklingsmål eller -möjligheter i sitt arbete • känner till företagets kvalitets-, miljö- och arbetarskyddsföreskrifter och de mätare som är i användning samt kan bedöma sitt eget arbete i förhållande till dem • handlar rätt i kundbetjäningssituationer • känner till de identifikations- och informationstekniker som anknyter till lagerfunktioner • kan använda företagets system för lagerbokföring i alla skeden av lagerarbetet • arbetar med snabbhet och vana och använder trygga arbetsmetoder.

Examinanden utför på rätt sätt åtgärder-
na i anknytning till varumottagning med
iakttagande av relevanta lagar och
förordningar samt av företagets kvalitets-,
miljö- och arbetarskyddsföreskrifter.

Examinanden kan samla ihop produkter
kvalitetsmässigt på rätt sätt, i rätt tid och
kombinera de hopsamlade produkterna
på rätt sätt för varje kund och beställning.

Examinanden kan på rätt sätt utföra åtgärder-
na i anknytning till förpackning
och leverans med iakttagande av rele-
vanta lagar och förordningar samt av
företagets kvalitets-, miljö- och arbetar-
skyddsföreskrifter.

Varumottagning

Examinanden

- iakttar kvalitetsanvisningar för inkommande varor samt följer varnings- och hanteringsinstruktioner
- vidtar riktiga åtgärder i rätt tid vid upptäckten av en synlig eller dold skada
- iakttar säkerhetsföreskrifterna och informationen om brukssäkerhet beträffande farliga ämnen och kemikalier
- kan vidta riktiga åtgärder beträffande okuranta produkter.

Ihopsamling av produkter

Examinanden

- känner till företagets lagerområden, lagerutrustning och principerna för utformningen av lageradresser samt kan motivera sitt val av lagerutrustning
- känner till företagets produkter eller produktgrupper som kräver avvikande lagringsförhållanden och övervakar att de rätta kraven uppfylls
- undviker uppkomsten av svinn i sitt arbete samt rapporterar aktivt om de saldoavvikelser som upptäcks
- kan rutinerna för fortgående och engångsinventering och kan också reda ut saldoavvikelser
- kör motvikts-, skjutstativ- eller stödhjulstruck utan att äventyra eller skada miljön, medarbetarna eller lasten
- utför den dagliga granskningen av en truck innan den startar för dagen samt utför ansvarsfullt den dagliga service som han ansvarar för.

Varuleverans

Examinanden

- iakttar det ansvar och de förpliktelser som en avsändare har i inrikes och internationella transporter
- väljer rätt förpackningsmaterial och förpackningssätt för varje parti i enlighet med kundnormerna och produktens egenskaper också i eventuella ADR/VAK-styckegodstransporter
- kan fastställa grunderna för fraktberäk-

	<p>ning i inhemska styckegodstransporter</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan förebygga uppkomsten av transport-skador i sitt arbete • kan spåra en bristfällig eller försvunnen försändelse.
--	---

Examensdelen är underkänd om examinanden

- bristfälligt iakttar företagets arbetarskyddsföreskrifter samt renlighet och ordning i sitt arbete och inte arbetar självständigt med tillräcklig snabbhet och vana
- inte handlar kundorienterat i kundbetjäningssituationer
- bristfälligt tolkar uppgifterna på en fraktsedel och inte handlar korrekt vid upptäckten av en synlig eller dold skada
- har bristfälliga kunskaper om anteckningar och säkerhetsföreskrifter på fraktsedeln i anknnytning till transport av farliga ämnen
- kör truck ineffektivt och på ett sätt som äventyrar eller skadar miljön, medarbetarna eller lasten
- är likgiltig för åtgärder som förebygger onödigt svinn och saldoavvikelser och inte rapporterar aktivt om saldoavvikelser och orsaken till dem
- har bristfälliga kunskaper om bestämmelserna i lagen om vägbefordringsavtal angående de rättigheter, skyldigheter och det ansvar som avsändaren, fraktföraren och mottagaren av varan har
- inte kan fastställa grunderna för fraktberäkning för försändelserna i sitt företag i inrikes styckegodstransport
- inte kan spåra försvunna eller bristfälliga försändelser
- bristfälligt använder företagets lagerbokföringssystem i anknnytning till mottagning, hopsamling, sändning och inventering av varor.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten, behärskandet av de kunskaper och principer som ligger till grund för yrkesskickligheten samt förmågan att tillämpa dem påvisas i en autentisk arbetsmiljö i samband med sedvanliga lageruppgifter. Vid valet av platsen för yrkesprovet bör man se till att examinanden skall ha verkliga möjligheter att visa att de behärskar de krav på yrkesskicklighet som ställs i examensdelen. Färdigheten att köra truck och behärska lagerbokföringssystemet kan också påvisas någon annanstans än i en lagermiljö. Det fristående yrkesprovet kan kompletteras med hjälp av uppgifter från företagets prestationsstatistik, separata skriftliga redogörelser, utvecklingsuppgifter, intervjuer och diskussioner samt av examinandens självvärdering.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden handlar utgående från företagets strategi och interna värderingar på ett kundorienterat, situationsflexibelt och resultatrikt sätt. Han är också kapabel att arbeta på ett uppmuntrande sätt som förman.</p> <p>Examinanden kan utbilda arbetstagare i organisationen i nya eller förändrade uppgifter. Han kan handleda och instruera arbetstagare att arbeta kundorienterat, ergonomiskt, effektivt och ekonomiskt. Han kan lära arbetstagare att beakta arbetarskydds- och miljöförfattningar. Han kan använda sin sakkunskap på det sätt som handledningssituationen förutsätter.</p>	<p>Planering och organisering av lagerarbete Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder på ett naturligt sätt och i rätt sammanhang korrekta termer eller begrepp som hänför sig till företagets affärsverksamhet och dess ledning • känner till sin organisations uppgift, visioner, värderingar och strategiska framgångsfaktorer samt kan tillämpa dem på sin egen arbetsplats • kan följa upp genomförandet av företagets målsättningar och verksamhetsplaner på den egna arbetsplatsen och reagera flexibelt inför behov av förändring • kan planera och organisera arbetet och arbetsprocessen som en helhet och lär också andra att se hur det egna arbetet påverkar helheten • sporrar arbetstagarna att vara självständiga samt att utveckla sitt arbete och ta ansvar för kvaliteten av arbetet samt förbinder personalen på den egna enheten att nå företagets mål • känner till de faktorer som påverkar arbetsmotivationen och -tillfredsställelsen tillräckligt väl för att kunna skapa en god arbetsmiljö • känner till principerna för problemlösning då det gäller störningar i anknytning till arbetsprestationer och kan på ett konstruktivt sätt medla i olika konfliktsituationer på sin arbetsplats. <p>Handledning och instruktion Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de mest centrala målen och momenten i inskolning och inläring i arbetet • är förtrogen med inskolningsplanen på sin arbetsplats och ser för sin del till att den genomförs och utvecklas • är förtrogen med den egna arbetsplatsens arbetarskydds-, säkerhets- och miljöföreskrifter samt kan ansvara för att de efterföljs

Examinanden känner till den centrala arbetslagstiftningen och dess tillämpningar i praktiskt arbete. Han kan för sin egen del på ett ansvarsfullt sätt se till att anställningsfrågorna behandlas på det sätt som lagstiftningen och företagets föreskrifter på den egna arbetsplatsen förutsätter.

Examinanden kan definiera anställningskriterierna på den egna arbetsplatsen och delta i valet av personal. Han kan budgetera personalkostnaderna på sin arbetsplats och se till att budgeten efterföljs.

- vägleder arbetstagarna att iaktta arbetarskyddsföreskrifterna samt att använda ändamålsenliga personliga skydd och att förebygga olyckor
- kan fungera som arbetshandledare eller arbetsplatsinskolare på den egna arbetsplatsen och deltar i utvecklandet av verksamheten för arbetsplatshandledning på sin arbetsplats.

Arbetslivslagstiftningen

Examinanden

- är insatt i sina juridiska och moraliska skyldigheter och ansvar som förman
- känner till de centrala punkterna i arbetsavtals-, arbetstids-, semester-, samarbets- och arbetarskyddslagen samt kan i olika källor söka fram tilläggsinformation och behövliga prejudikat i arbetslagstiftningen
- känner de centrala frågorna i kollektivavtalet inom den egna branschen
- kan tillämpa arbetsavtals-, arbetstids-, semester-, samarbets- och arbetarskyddslagens huvudpunkter samt kollektivavtalet inom den egna branschen eller ett lokalt avtal i typiska konfliktsituationer som berör anställningsfrågor på den egna arbetsplatsen.

Dimensionering och planering av personalresurser

Examinanden

- är förtrogen med de centrala principerna för personalbudgetering och dimensionering av personalresurser
- kan definiera det långsiktiga behovet av personalresurser på den egna arbetsplatsen
- kan budgetera personalkostnaderna på den egna arbetsplatsen och se till att budgeten efterföljs
- kan utarbeta yrkesprofilerna för personalen på den egna arbetsplatsen
- kan fastslå kriterier för anställning av personal till den egna arbetsplatsen
- känner till personalrekrytering tillräckligt väl för att kunna delta i valet av arbetstagare till den egna arbetsplatsen.

<p>Examinanden är förtrogen med olika arbetstidssystem och kan delta i kortsiktig tidsplanering, handledning och rapportering av verksamheten på den egna arbetsplatsen.</p>	<p>Arbetstidsarrangemang Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med olika arbetstidssystem och deras tillämpningar inom olika branscher • är förtrogen med principerna för tidsplanering och handledning av kortsiktig verksamhet på den egna arbetsplatsen och kan delta i planeringen av dem • kan göra upp arbetstidsplaner på den egna arbetsplatsen och se till att de genomförs • är förtrogen med rapportering av arbetstiden på den egna arbetsplatsen.
<p>Examinanden är förtrogen med olika avlöningsformer, hur personalen motiveras och belönas samt kan delta i utvecklingen av dessa system på den egna arbetsplatsen.</p>	<p>Avlöningssätt och belöning Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika avlöningsformer och deras tillämpningsområden på den egna arbetsplatsen • känner till olika sätt att motivera och belöna personalen och förstår hur de kan tillämpas på den egna arbetsplatsen • kan delta i utvecklandet av ett motiverande avlönings- och belöningssystem på den egna arbetsplatsen.

Examensdelen är underkänd om examinanden

- är bristfälligt förtrogen med företagets verksamhetsprinciper och framgångsfaktorer och inte kan redogöra för hur de påverkar det egna arbetet
- känner bristfälligt till nyckelområdena och målen för sitt arbete eller sin enhet samt uppföljningen av dessa
- inte planerar och organiserar lagerarbetet och -arbetsprocessen som helhet
- bristfälligt känner till arbetarskydds-, säkerhets- och miljöföreskrifterna på sin arbetsplats
- inte lär arbetstagarna att iaktta miljö- och arbetarskydds-föreskrifterna samt att använda ändamålsenliga personliga skydd och förebygga olyckor
- bristfälligt behärskar inskolningen av nya arbetstagare i centrala arbetsmoment
- bristfälligt tillämpar arbetslagstiftningen samt centrala frågor i kollektivavtalet inom branschen i typiska konfliktsituationer som berör anställningsfrågor på den egna arbetsplatsen
- inte behärskar planering av kortsiktig verksamhet på den egna arbetsplatsen
- inte kan utarbeta yrkesprofiler för personalen på den egna arbetsplatsen
- inte är förtrogen med principerna för rekryteringsintervjuer och inte kan delta i fastställandet av krav på yrkesskicklighet och kriterier för valet av lagerarbetare och i valet av arbetstagare
- inte kan budgetera personalkostnaderna på den egna arbetsplatsen

- bristfälligt känner till olika avlöningsformer och belöningspraxis och hur de skall tillämpas och inte deltar i diskussionen om utvecklandet av avlönings- och belöningsätten på den egna arbetsplatsen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten, som inkluderar arbetsintroduktion, behärskaandet av de kunskaper och principer som ligger till grund för yrkesskickligheten samt förmågan att tillämpa dem påvisas i en autentisk arbetsmiljö i samband med sedvanliga lageruppgifter. Vid valet av plats för yrkesprovet bör man se till att examinanden skall ha verkliga möjligheter att visa att de behärskar de krav på yrkesskicklighet som ställs i examensdelen. Den övriga yrkesskicklighet som krävs kan påvisas också någon annanstans än i lagermiljö, men så att bakgrundsfakta från den egna arbetsplatsen eller det valda företaget tillämpas. Det fristående yrkesprovet kan kompletteras med hjälp av separata skriftliga redogörelser, utvecklingsuppgifter, intervjuer och diskussioner samt av examinandens självvärdering.

3 § Utveckling av lagerprocessen och arbetsmiljön

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden förstår att tidshantering i lagerprocessen är ett redskap som främjar utvecklandet av kvaliteten och effektiviteten i lagerarbetet. Han känner till de vanligaste arbetsstudie metoderna för olika processer så att han förstår hur resultaten påverkar arbetsprocessernas gång på den egna arbetsplatsen. Examinanden kan delta i utvecklandet av tidshanteringen för arbetsprocesserna på den egna arbetsplatsen.</p> <p>Examinanden kan följa utvecklingen av lagerstyrningsprocesserna och deltar för egen del i denna utvecklingsverksamhet på den egna arbetsplatsen.</p>	<p>Tidshantering inom lagerprocessen Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av tidshantering i lagerprocessen i order-leverans-kedjan • känner till teknikerna för beskrivning av olika arbetsprocesser • kan framställa arbetsprocesserna på sin arbetsplats som processscheman • är förtrogen med tidsfaktorerna för lagerprocessens olika funktioner • känner till de vanligaste metoderna för arbetsstudier inom olika processer • kan klarlägga principerna och målen för olika arbetsstudier för personalen på den egna arbetsplatsen • kan delta i utvecklandet av tidshanteringen för arbetsprocesserna på den egna arbetsplatsen. <p>Styrning av lagerprocessen Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med de centrala principerna för layout-planering av lagret och planering av produktplacering och kan utarbeta förslag till utveckling för layoutlösningar och produktplacering på den egna arbetsplatsen

Examinanden kan iaktta hur styrningen av lagerprocesserna utvecklas och deltar för egen del i utvecklingsfunktionerna för lagerprocesserna inom företaget.

Examinanden kan lära sig känna igen och hantera risker på arbetsplatsen. Han kan utföra arbetarskyddsanalyser samt utgående från dem utarbeta förslag till förbättringar som berör säkerheten på arbetet, arbetshälsa och ergonomi på den egna arbetsplatsen.

- känner huvudprinciperna för lagerstyrning, olika lagerkompletteringsmetoder och deras användning på den egna arbetsplatsen samt deltar i utvecklandet av dem
- känner till de centrala nyckeltalen för lagerstyrning och hur de skall användas på den egna arbetsplatsen samt kan tolka deras utveckling
- kan följa med hur mätarna av kvaliteten och effektiviteten för lagerfunktionerna utvecklas på den egna arbetsplatsen och kan vid behov vidta rätta åtgärder.

Utveckling av den egna arbetsmiljön

Examinanden

- är förtrogen med olika tekniker för kreativt arbete
- kan producera nya alternativa kreativa lösningar och tillämpa nya tänkesätt och lösningsmodeller för utvecklandet av lagerprocesser på den egna arbetsplatsen
- kan välja ett utvecklingsobjekt som är centralt för företaget och den egna arbetsplatsen och göra upp en realistisk plan för utvecklandet samt kritiskt bedöma genomförandet av projektet och fastslå behoven av fortsatt utveckling
- kan avge skriftlig och muntlig rapport om genomförandet av utvecklingsprojektet.

Identifiering och hantering av risker på arbetsplatsen

Examinanden

- känner arbetsförhållandena och tekniken på sin arbetsplats tillräckligt väl för att kunna lokalisera utvecklingsobjekt som är betydelsefulla för arbetarskyddet i avsikt att förebygga och/eller eliminera arbetsolyckor vållade av människor, maskiner eller apparater
- kan beakta ergonomiska aspekter i utvecklandet av arbetsuppgifterna på den egna arbetsplatsen
- är förtrogen med TYKY-verksamhetens innehåll och tillämpningar samt deltar i planeringen av TYKY-verksamhet på den egna arbetsplatsen
- deltar i planeringen av företagshälsovår-

<p>Examinanden behärskar de centrala principerna för beräkning av vilka anläggningstillgångar företaget kan investera i och kan delta i uppgörandet av förslag till anskaffning och utvärdering av anläggningstillgångar på den egna arbetsplatsen.</p>	<p>den, arbetarskyddet och skyddsutrustningen på den egna arbetsplatsen.</p> <p>Investeringar Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med de centrala principerna för beräkning av vilka anläggningstillgångar ett företag kan investera i samt med olika finansieringsarrangemang för investering av anläggningstillgångar • känner till de principer för anskaffning av anläggningstillgångar som det egna företaget följer och vilka anskaffningsbehovigheter han har på den egna arbetsplatsen • kan utarbeta förslag till och kalkyler för investering av anläggningstillgångar på den egna arbetsplatsen och bedöma hur lönsam en investering är.
---	---

Examensdelen är underkänd om examinandem

- bristfälligt framställer företagets lagerprocess som processschema och inte känner till tidsfaktorerna för lagerprocessens olika funktioner
- inte kan klargöra principerna för olika tidsstudiemetoder tillämpade på verksamheten på den egna arbetsplatsen
- är bristfälligt förtrogen med lagerstyrningens allmänna principer och nyckeltal samt med deras användning på den egna arbetsplatsen och inte kan följa och tolka utvecklingen av nyckeltal
- inte kan kartlägga riskerna på arbetsplatsen och inte hittar några genomförbara förslag till förbättringar av arbetstryggheten och ergonomin på den egna arbetsplatsen
- inte aktivt deltar i utarbetandet av genomförbara förslag som skulle förbättra kvaliteten eller effektiviteten på lagrets layoutlösningar eller på produktplaceringen på den egna arbetsplatsen
- inte kan utarbeta eller utvärdera förslag till investeringar av anläggningstillgångar på den egna arbetsplatsen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Identifieringen och hanteringen av risker på arbetsplatsen samt förmågan att utarbeta genomförbara förslag som förbättrar kvaliteten eller effektiviteten påvisas i en autentisk arbetsmiljö. Övrig nödvändig yrkesskicklighet och behärskandet av de kunskaper och principer som ligger till grund för den samt förmågan att tillämpa dem kan påvisas också någon annanstans än i lagermiljö, men så att bakgrundsfakta för den egna arbetsplatsen eller det valda företaget tillämpas. Det fristående yrkesprovet kan kompletteras med hjälp av uppgifter från företagets prestationsstatistik, separata skriftliga redogörelser, utvecklingsuppgifter, intervjuer och diskussioner samt av examinandens självvärdering.

4 § Utveckling av den egna verksamheten och arbetsgemenskapen

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden kan analysera sig själv som förman och arbetskamrat och göra upp en personlig plan för utveckling av sina förmansfärdigheter samt genomföra planen.</p> <p>Examinanden är vältränad i att systematiskt upptäcka och lösa problem, fatta beslut samt fungerar självständigt i olika arbetsgrupper. Han kan samarbeta och främjar aktivt samverkan i organisationen.</p>	<p>Utveckling av förmansfärdigheterna Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till principerna för de vanligaste ledarskapssystemen • kan identifiera kompetenskraven för de egna arbetsuppgifterna och kan ställa sitt eget kunnande i relation till dem • kan be om och ta emot respons för de egna uppgifterna och den egna verksamheten samt ha en konstruktiv inställning till respons • kan effektivt rikta användningen av sin tid på arbetets olika delområden • kan bedöma hur resultatrikt det egna arbetet är i förhållande till företagets målsättningar • kan trygga sin egen arbetshälsa i arbetsgemenskapen • kan analysera sig själv som förman och känner igen sina starka sidor och sitt behov av utveckling • kan göra upp och genomföra en utvecklingsplan för sina ledarskapsfärdigheter. <p>Beslutsfattande och samarbetsförmåga Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår psykologin och lagbundenheterna bakom såväl individ- som grupp beteende • känner till beslutsfattandets olika moment och kan handla övervägt och i rätt tid i en beslutssituation • beaktar lagstiftningen, överenskommelser och arbetsgemenskapens verksamhetsprinciper i sina beslut • kan planera och organisera verksamheten för ett team eller en annan grupp samt utvärdera dess resultat • kan stödja teamet eller gruppen att utvecklas och lösa aktuella problemsituationer samt utveckla samarbetet med den övriga organisationen • kan utnyttja förslagsverksamhet för att uppmuntra utvecklingsverksamheten på den egna arbetsplatsen

Examinanden är insatt i principerna för personalutveckling så att han kan utvärdera kunnandet och de yrkesmässiga färdigheterna hos arbetstagarna på arbetsplatsen. Han kan delta i utvecklingsarbetet på individ- och gruppnivå samt för arbetsgemenskapen som helhet. Han förstår betydelsen av öppen kommunikation och förmannens ansvar att stå till tjänst med information och de underordnades förväntningar på den. Han kan kommunicera klart och tydligt i egenskap av såväl förman, underordnad som arbetskamrat.

Examinanden kan göra nödvändiga förändringar i anknytning till arbetskulturen eller -verksamheten på den egna arbetsplatsen. Han kan med sitt eget exempel visa att förändringar är positiva utmaningar i arbetet.

Examinanden behärskar förhandlings- och mötesteknik och kan presentera olika frågor som anknyter till företaget och förhandla om dem med olika intressegrupper. Han kan göra upp

- kan främja företagsamhet på den egna arbetsplatsen.

Personalutveckling

Examinanden

- känner olika människotyper och olika sätt att närma sig varandra i interaktionssituationer människor emellan
- är insatt i olika principer för personalutveckling samt i verksamhetsmodellen för och avsikten med utvecklingssamtal samt kan genomföra konstruktiva utvecklingssamtal på sin arbetsplats
- kan på sin arbetsplats utvärdera individernas yrkeskunnande, yrkesmässiga färdigheter, färdigheter att fungera i en arbetsgemenskap samt bedöma deras behov av utveckling, utvärdera deras arbetshälsa samt skapa förutsättningar för en självständig och prestationsduglig verksamhet som utvecklas
- kan delta i planeringen av hur personalen på den egna arbetsplatsen skall utvecklas i enlighet med företagets visioner, värderingar och strategi
- kan följa upp hur uppställda utvecklingsmål nås och motivera personalen att nå dem.

Hantering av förändringar

Examinanden

- kan göra upp en SWOT-analys för sin arbetsplats
- är insatt i orsakerna till problem som uppstår under förändringsförlopp samt i olika förfaringssätt för genomförandet av förändringsprocesser
- är insatt i orsakerna till förändringsmotstånd och vet hur de kan undvikas eller minimeras på den egna arbetsplatsen
- kan vid behov använda olika metoder för förändringsprocesser på den egna arbetsplatsen.

Förhandlings- och mötesteknik

Examinanden

- kan utan problem förstå och använda specialterminologin inom den egna branschen

<p>skriftliga instruktioner, meddelanden eller promemorior som hänför sig till arbetet eller arbetsuppgifterna. Examinanden klarar sig i olika interaktionssituationer förutom på sitt modersmål även på ett språk som är centralt för organisationens verksamhet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • behärskar flytande muntlig och skriftlig kommunikation • är insatt i principerna för förhandlings- och möteteknik och kan fungera som ordförande och/eller sekreterare på förhandlingar och möten på den egna arbetsplatsen • kan planera och hålla öppningsanföranden samt kortare tal • kan göra sammandrag, promemorior och rapporter • kan på ett naturligt sätt uttrycka sig på sitt modersmål och på ett språk som är centralt för organisationens verksamhet.
--	--

Examensdelen är underkänd om examinanden

- är bristfälligt insatt i kunskapskraven för sina arbetsuppgifter och inte kan bedöma sin beredskap på ett realistiskt sätt
- inte kan genomföra den egna planen för utveckling av sina förmansfärdigheter
- är bristfälligt insatt i beslutsfattandets olika faser och inte kan handla målmedvetet i beslutssituationer
- bagatelliserar lagstiftningen, överenskommelser och arbetsgemenskapens verksamhetsprinciper i sina beslut
- inte behärskar utvärderingen av individernas kunnande och yrkesmässiga beredskap och samarbetsfärdigheter samt deras behov av utveckling på arbetsplatsen
- är bristfälligt insatt i centrala principer för personalutveckling, för verksamhetsmodellen för och avsikten med utvecklingssamtal och inte kan delta i personalutvecklingen på den egna arbetsplatsen
- bristfälligt behärskar principerna för samarbete och inte kan skapa växelverkan mellan olika parter i ett team eller i någon annan typ av grupp
- inte vet orsakerna till de problem som kan uppstå i genomförandet av en förändringsprocess och genomför förändringar utan motiveringar och utan att ange målsättningar
- bristfälligt behärskar terminologin inom den egna branschen och utöver sitt modersmål inte hjälpligt klarar av ett språk som är centralt för verksamheten
- inte kan göra klara och tydliga sammandrag, promemorior och rapporter
- bristfälligt behärskar förhandlings- och möteteknik och inte klart och tydligt kan presentera frågor som är centrala för sin arbetsplats inför olika intressegrupper.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten och behärskandet av de kunskaper och principer som ligger till grund för yrkesskickligheten samt förmågan att tillämpa dem påvisas i en autentisk arbetsmiljö i samband med sedvanliga arbetsuppgifter. Vid valet av platsen för yrkesprovet bör man se till att examinanden skall ha verkliga möjligheter att visa att de behärskar de krav på yrkesskicklighet som ställs i examensdelen. Det fristående yrkesprovet kan kompletteras med hjälp av separata skriftliga redogörelser, utvecklingsuppgifter, intervjuer, simulerade uppgifter och diskussioner samt av examinandens självvärdering.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden känner till logistikkostnadsstrukturen inom sin bransch och kan följa dess utveckling. Han kan jämföra kostnaderna för inköpt logistikservice med kostnaderna för den egna verksamheten. Examinanden är medveten om den ställning som hans egen arbetsplats och det egna arbetet har för utformningen av företagets resultat och kostnader och kan följa utvecklingen av kostnaderna för logistikfunktionerna. Han kan planera, utveckla och leda verksamheten på sin egen arbetsplats genom att iaktta principer för lönsam verksamhet.</p> <p>Examinanden kan tillämpa principerna för aktivitetsbaserad kostnadskalkylering för kontroll av logistikkostnaderna på den egna arbetsplatsen.</p>	<p>Logistikens kostnadsstruktur samt dess inverkan på företagets lönsamhet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vad logistikkostnaderna består av och hur beståndsdelarna är beroende av varandra i allmänhet och speciellt inom den egna branschen • kan redogöra för de centrala beståndsdelarna i logistikkostnaderna på den egna arbetsplatsen och hur de påverkar varandra • vet vilka köptjänster i anknytning till lokaler, materiel, maskiner, apparater och personal som finns tillgängliga samt vad kostnaderna för dem består av • är förtrogen med de vanligaste nyckeltalen för uppföljning av kostnaderna för olika logistikfunktioner och kan tolka dem • kan uttyda företagets kontoplan och redogöra för de källor som anger logistikkostnaderna • kan redogöra för logistikkostnadernas inverkan på företagets lönsamhet och på vilket sätt man kan reglera dessa kostnader på den egna arbetsplatsen • kan leda och utveckla den egna och arbetsplatsens verksamhet med iakttagande av principerna för lönsam verksamhet. <p>Aktivitetsbaserad kostnadskalkylering Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår principerna för aktivitetsbaserad kostnadskalkylering och hur den kan tillämpas samt vet vilka kostnadselement som används i aktivitetsbaserad kostnadskalkylering • kan hitta de uppgifter som behövs för att kunna slå fast kostnadselementen för aktivitetsbaserad kostnadskalkylering i anknytning till logistikfunktionerna på den egna arbetsplatsen • kan tolka och följa med utvecklingen av kostnadselementen för aktivitetsbaserad kostnadskalkylering som hänför sig till logistikfunktionerna samt deras inverkan på den egna arbetsplatsen.

Examensdelen är underkänd om examinanden

- bristfälligt tolkar de nyckeltal som presenteras i bokslutet och inte kan förklara deras kopplingar till logistikfunktionerna på den egna arbetsplatsen
- bristfälligt förstår hur logistikkostnaderna påverkar företagets lönsamhet och inte kan följa med deras utveckling på den egna arbetsplatsen
- inte vet vilken betydelse det egna ansvarsområdet har för uppkomsten av kostnaderna på arbetsplatsen och inte kan utveckla det i enlighet med principerna för lönsam verksamhet
- inte kan jämföra kostnader för köptjänster som hänför sig till utrymmen, materiel, maskiner, apparater eller personal med kostnaderna för den egna verksamheten
- är bristfälligt insatt i principerna för aktivitetsbaserad kostnadskalkylering och inte kan redogöra för dess tillämpningsområden på den egna arbetsplatsen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten och behärskandet av de kunskaper och principer som ligger till grund för yrkesskickligheten samt förmågan att tillämpa dem påvisas i huvudsak med hjälp av skriftliga utredningar och utvecklingsuppgifter, men så att bakgrundsfakta för den egna arbetsplatsen eller det valda företaget tillämpas. Det fristående yrkesprovet kan kompletteras med hjälp av separata skriftliga redogörelser, utvecklingsuppgifter, intervjuer, simulerade uppgifter och diskussioner samt av examinandens självvärdering.

6 § Hantering av efterfrågan/leverans

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden förstår de centrala momenten i kedjan efterfrågan-leverans och betydelsen av helhetsbetonad planering för ledningen av verksamheten i ett företag. Han kan tillämpa ett företags anskaffnings- och leveranspolitik och redogöra för hur kvaliteten på samarbetet mellan företaget och leverantörer, underleverantörer och kunder skall upprätthållas och utvärderas. Examinanden kan tolka och följa med utvecklingen av de centrala nyckeltalen för verksamheten för efterfrågan-leverans på den egna arbetsplatsen. Han kan på exemplariskt sätt tillämpa principerna för företagets kundservice i det egna arbetet. Examinanden kan delta i upprätthållandet och utvecklingen av de kvalitets-, säkerhets- och miljöföreskrifter som anknyter till logistikverksamheten i sitt företag.</p>	<p>Efterfrågan-leverans Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är insatt i logistikutvecklingens historia och framtidsutsikter • förstår det centrala i en värdekedja • känner till näthandelns mest centrala inverkan på hanteringen av efterfrågan-leverans • kan klarlägga ett företags anskaffnings- och leveranspolitik samt dess olika alternativ till distributionskanaler på hemmamarknaden och internationella marknader • vet hur man upprätthåller och utvärderar kvaliteten på samarbetet med leverantörer, underleverantörer och kunder, kan följa med hur kvaliteten utvecklas på den egna arbetsplatsen samt skrida till nödvändiga förbättringsåtgärder på det egna ansvarsområdet • kan tolka kundrespons och resultat för kundbelåtenhetsundersökningar och

Examinanden förstår betydelsen av samverkan mellan anskaffning, produktion och lagerfunktioner i styrningen av anskaffning-leverans -kedjan och främjar aktivt informationsflödet mellan de olika parterna.

utnyttja informationen för utveckling av det egna arbetet och verksamheten på arbetsplatsen

- tillämpar i det egna arbetet exemplariskt principerna för företagets kundbetjäning
- känner till de centrala nyckeltalen som används vid uppföljningen av efterfrågan-leverans -kedjan, kan följa med deras utveckling på den egna arbetsplatsen samt deltar i nödvändiga förbättringsåtgärder
- är förtrogen med EU-arbets säkerhets- och miljölagstiftning som är central för logistikverksamhet
- behärskar på den egna arbetsplatsen de föreskrifter som hänför sig till miljöfrågor och återvinning, tillämpar dem i arbetet samt följer för sin del upp att föreskrifterna efterföljs och deltar i nödvändiga förbättringsåtgärder
- behärskar de säkerhetsföreskrifter som hänför sig till arbetet och arbetsplatsen, tillämpar dem i sitt eget arbete samt följer för sin del upp att föreskrifterna efterföljs och deltar i verkställandet av nödvändiga förbättringsåtgärder.

Integrering av anskaffnings-, produktions- och lagerfunktionerna

Examinanden

- är förtrogen med olika produktionsmetoder samt med de principer för anskaffning och lagerstyrning som hänför sig till dem samt med den ställning och betydelse som lagerföringen har i en produktionsprocess
- kan principerna för kalkylering av materialbehovet (MRP) samt vet hur leveransrytmen och anskaffningspartierna påverkar styrningen av produktions- och lagerfunktionerna
- förstår hur viktig informationsflödet är i samarbetet mellan anskaffning, produktion och lager och främjar det aktivt i det egna arbetet.

<p>Examinanden har en helhetsuppfattning om logistikfunktionernas inverkan på ett företags resultat samt på företagets konkurrenskraft inom branschen. Han kan iaktta utvecklingen och utbudet av logistikservice samt förstår vilka mål man vill uppnå med externalisering av logistikfunktioner och vilken inverkan det har på ett företags verksamhet.</p> <p>Examinanden är förtrogen med de vanligaste systemen för logistikinformation och -styrning och deltar i utvecklingen av dem på den egna arbetsplatsen.</p>	<p>Logistikservice Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilken betydelse logistikservice har, hur dess framtidsutsikter ser ut och hur de utvecklas samt förstår vad som ingår i utbudet av logistikservice både i den inhemska och den internationella verksamheten • känner till målen och principerna för externalisering av logistikfunktioner och hur de påverkar verksamheten i ett företag • vet i princip vad anskaffningskostnaderna för extern logistikservice består av • kan följa med kvaliteten och kostnaderna för den logistikservice som den egna arbetsplatsen har köpt in samt föreslå nödvändiga förändringar vid upptäckten av förändringsbehov eller av avvikelser. <p>Logistikens informations- och styrningssystem Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med de vanligaste systemen för logistikinformation och -styrning, med deras syfte och verksamhetsprinciper • vet var man kan hitta uppgifterna som systemen för logistikinformation och -styrning använder eller hur de samlas in • vet hur samarbetet med leverantörer och kunder samt kundbetjäningen, distributionen och transportererna kan effektiveras med hjälp av informationsteknik • vet hur leveranser och försändelser skall följas upp samt spåras med hjälp av informationsteknik • deltar i utvecklingen av systemen för logistikinformation och -styrning på den egna arbetsplatsen.
--	--

Examensdelen är underkänd om examinandan

- inte kan klargöra de centrala principerna för en värdekedja
- är bristfälligt insatt i företagets verksamhetsmiljö samt i relationerna till leverantörer och kunder och inte kan klargöra hur kvaliteten på samarbetet med leverantörer, underleverantörer och kunder upprätthålls och utvärderas på den egna arbetsplatsen
- inte deltar i uttydningen av undersökningsresultat av kundrespons och kundbelåtenhet och inte utnyttjar informationen i utvecklingen av sitt arbete och sin arbetsplats
- inte behärskar principerna för beräkning av materialbehovet

- är bristfälligt förtrogen med de centrala nyckeltalen för uppföljningen av efterfrågan-leverans -kedjan samt hur de skall användas på den egna arbetsplatsen
- inte vet hur logistikfunktionerna påverkar ett företags resultat eller hur logistikservice används eller vad den kostar på den egna arbetsplatsen
- inte säkerställer att kvalitets-, säkerhets- och miljö- samt återvinningsföreskrifter efterföljs på den egna arbetsplatsen
- inte vet tillräckligt om hur användningen av systemen för logistikinformation och -styrning påverkar uppföljningen av samarbetet med leverantörer och kunder och deras kvalitet och utveckling på den egna arbetsplatsen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten och behärskandet av de kunskaper och principer som ligger till grund för yrkesskickligheten samt förmågan att tillämpa dem påvisas i huvudsak med hjälp av skriftliga redogörelser och utvecklingsuppgifter, men så att bakgrundsfakta för den egna arbetsplatsen eller det valda företaget tillämpas. Det fristående yrkesprovet kan kompletteras med hjälp av uppgifter från företagets prestationsstatistik, separata diskussioner samt av examinandens självvärdering.

7 § Internationella leveranser

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden är förtrogen med inhemska och internationella leveransklausuler och tar i egenskap av avsändare och mottagare ansvar för att de rättigheter och skyldigheter och det ansvar som hänför sig till dem efterföljs på den egna arbetsplatsen.</p>	<p>Leveransklausuler Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med de mest centrala villkoren för inrikeshandeln • är insatt i de inhemska och internationella klausulerna och i det mest typiska bruket av dem samt kan redogöra för hur ansvaret och skyldigheterna fördelas mellan säljare och köpare med tanke på de leveransklausuler som det egna företaget i huvudsak använder • är förtrogen med fraktförarens ansvar för transportskador vid olika transportmedel i inhemska och internationella transporter och kan resa nödvändiga krav på ersättning för transportskador • är insatt i centrala frågor som hänför sig till försäkring av internationella frakter med olika transportmedel inom och utanför EU • ansvarar i egenskap av avsändare och/eller mottagare för att de rättigheter och skyldigheter samt det ansvar, som hänför sig till leveransklausulerna, efterföljs på den egna arbetsplatsen.

<p>Examinanden känner till verksamhetsprinciperna för internationella transporter med olika transportmedel och i huvuddrag den lagstiftning som berör dem. Han kan sakkunnigt hantera dokumenten för internationella transporter på den egna arbetsplatsen. Examinanden deltar i uppföljningen och utvecklandet av den internationella transportverksamheten på den egna arbetsplatsen.</p>	<p>Internationella transporter Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilka olika transportmedel som i huvudsak används för internationella frakter inom och utanför EU • känner i huvudsak till de lagar, FN-bestämmelser och säkerhetsstadgar som styr internationella frakter med olika transportmedel inom och utanför EU • är insatt i de mest centrala förtullningsbruken inom och utanför EU • är förtrogen med de mest centrala anvisningarna för hur lasten skall packas och stödjas i olika transportmedel inom och utanför EU • vet vilka centrala miljöbestämmelser samt mått- och viktbegränsningar som berör landsvägs- och järnvägsfrakter inom EU • kan med hjälp av olika källor söka information om den service som internationella logistikoperatörer erbjuder • kan sakkunnigt hantera dokumenten för den egna arbetsplatsens internationella transporter • deltar i uppföljningen och utvecklandet av den internationella fraktverksamheten på den egna arbetsplatsen.
<p>Examinanden är insatt i de centrala verksamhetsprinciperna för import- och exporthandeln samt i en speditörs uppgifter och ansvar. Han känner till principerna för uppkomsten av kostnader för internationella transporter med olika transportmedel samt kan på den egna arbetsplatsen skaffa och jämföra alternativa lösningar för genomförandet av internationella leveranser.</p>	<p>Export- och importspedition Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med en speditörs uppgifter och ansvar i internationella leveranser • är förtrogen med de vanligaste dokumenten och förfaringssätten för export- och importspedition för olika transportmedel inom och utanför EU • vet vilka belopp kostnaderna för internationella leveranser består av för olika transportmedel inom och utanför EU • kan söka information om speditionstjänster för olika transportmedel inom och utanför EU samt jämföra alternativa lösningar för verkställandet av internationella leveranser på den egna arbetsplatsen.

Examensdelen är underkänd om examinandens

- är bristfälligt insatt i inhemska och internationella leveransklausuler och inte kan klargöra det ansvar som anknyter till dem för den egna arbetsplatsens del

- inte i egenskap av avsändare och mottagare bär ansvar för att de rättigheter och skyldigheter och det ansvar som hänför sig till leveransklausulerna efterföljs på den egna arbetsplatsen
- är bristfälligt insatt i verksamhetsprinciperna för internationella transporter med olika transportmedel och inte känner huvuddragen i lagstiftningen som berör dem
- inte vet vilka belopp kostnaderna för internationella transporter med olika transportmedel består av inom och utanför EU
- inte behärskar en riktig hantering av dokument för internationella transporter på den egna arbetsplatsen
- är bristfälligt insatt i de centrala verksamhetsprinciperna för import- och exporthandeln och i en speditörs uppgifter och ansvar och inte kan klargöra verksamhetsmodellen för sin arbetsplats
- inte kan söka och jämföra alternativa lösningar för genomförandet av internationella leveranser inom och utanför EU för det egna företaget.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten och behärskandet av de kunskaper och principer som ligger till grund för yrkesskickligheten samt förmågan att tillämpa dem påvisas i en autentisk arbetsmiljö i samband med sedvanliga arbetsuppgifter. Vid valet av platsen för yrkesprovet bör man se till att examinanderna skall ha verkliga möjligheter att visa att de behärskar de krav på yrkesskicklighet som examensdelen ställer. Det fristående yrkesprovet kan kompletteras med hjälp av separata skriftliga redogörelser, utvecklingsuppgifter, intervjuer, simulerade uppgifter och diskussioner samt av examinandens självvärdering.

8 § Lagring och leverans av farliga ämnen och kemikalier

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden känner till de grupper av farliga ämnen och kemikalier på vilka förordningen om upplagring av farliga ämnen och kemikalier tillämpas. Han kan söka information om de lagar och förordningar, bestämmelser och definitioner som anknyter till upplagringen av dem samt tillämpar dem rätt på den egna arbetsplatsen.</p>	<p>Tillståndsplikt för upplagring av farliga ämnen och kemikalier Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan redogöra för vilka lagar och förordningar som styr upplagring av farliga ämnen och kemikalier samt känner till de grupper av farliga ämnen och kemikalier som de tillämpas på • kan använda olika kanaler för sökning av information om lagar och förordningar, bestämmelser och definitioner som hänför sig till upplagring av farliga ämnen och kemikalier och kan tillämpa dem rätt på den egna arbetsplatsen • kan redogöra för lagerhållarens grundläggande ansvar när det gäller tillstånds- och anmälningsplikt samt att förhindra storolyckor

Examinanden känner till allmänna anvisningar om förvaring av farliga ämnen och kemikalier, deras förpackningar och förpackningsanteckningar samt ansvarar för att de efterföljs på den egna arbetsplatsen. Han känner till meddelanden som gäller användningssäkerhet samt säkerhetsbestämmelser för de ämnen som lagras, ser till att de efterföljs samt deltar aktivt i förebyggandet av risksituationer och olyckor på den egna arbetsplatsen.

Examinanden känner till de allmänna huvudpunkterna i stadgar som hänför sig till transport av farliga ämnen. Han ser till att den egna arbetsplatsens farliga ämnen och kemikalier förpackas och levereras samt att transportdokumenten fylls i enligt ADR/VAK –lagstiftningen.

- är förtrogen med varningssymbolerna för ämnen och kemikalier som är farliga för hälsan samt betydelsen av S- och R-klausulerna för dessa ämnen samt vidtar vid behov de åtgärder som behövs på den egna arbetsplatsen.

Lagring av farliga ämnen och kemikalier

Examinanden

- kan redogöra för säkerhetskraven för upplagring av farliga ämnen och kemikalier
- kan redogöra för de mest centrala kraven på märkning av förpackningar för farliga ämnen och kemikalier som lagras
- kan tolka informationen i meddelanden som gäller användningssäkerhet och i säkerhetsbestämmelser samt deltar i upprätthållandet av sådan information på den egna arbetsplatsen
- ser till att rätt metod för märkning, hantering och upplagring efterföljs på den egna arbetsplatsen
- vet var företagets släckningsutrustning och utrustning för första hjälpen finns och kan ge den grundläggande första hjälpen samt vid behov tillkalla hjälp, till exempel alarmera brandkåren och ambulansen.

Leverans av farliga ämnen och kemikalier

Examinanden

- kan använda olika kanaler för sökning av information om lagar och förordningar, bestämmelser och definitioner som hänför sig till förpackning och leverans av farliga ämnen och kemikalier samt tillämpar dem i verksamheten på den egna arbetsplatsen
- känner till klassificeringen av farliga ämnen enligt ADR/VAK -lagstiftningen samt varningsmärkena för de olika klasserna
- vet när ADR/VAK-bestämmelser skall iakttas och när transport av farliga ämnen kräver ADR/VAK-körtillstånd
- känner till avsändarens, förarens och mottagarens skyldigheter och ansvar när det

	<p>gäller transport av farliga ämnen och efterföljer dem för egen del</p> <ul style="list-style-type: none"> • väljer rätt transportförpackningar enligt hur farliga ämnen det är frågan om • kan med hjälp av en tabell fastställa förbudet mot samlastning och kan fastslå frigränsen för samlastning av de flesta ämnen med hjälp av tabellkoefficienter • utarbetar sakkunnigt de dokument som ADR/VAK-transporterna kräver på den egna arbetsplatsen.
--	---

Examensdelen är underkänd om examinanden

- är bristfälligt insatt i de lagar och förordningar som styr upplagringen av farliga ämnen och kemikalier
- bristfälligt känner de grupper av farliga ämnen och kemikalier på vilka förordningen om upplagring av farliga ämnen och kemikalier samt varningsmärken tillämpas
- inte kan redogöra för lagerhållarens grundläggande ansvar när det gäller tillstånds- och anmälningsplikt eller för centrala säkerhetskrav för upplagring av farliga ämnen och kemikalier
- bristfälligt tolkar informationen i säkerhetsbestämmelser samt i meddelanden som gäller användningssäkerheten
- försummar sitt ansvar för att rätt metod för förpackning, märkning, hantering och upplagring av farliga ämnen och kemikalier efterföljs på den egna arbetsplatsen
- försummar sitt ansvar för att farliga ämnen och kemikalier levereras enligt ADR/VAK –lagstiftningen på den egna arbetsplatsen
- inte kan utarbeta transportdokument för ADR/VAK-transporter på rätt sätt.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten och behärskan av de kunskaper och principer som ligger till grund för yrkesskickligheten samt förmågan att tillämpa dem påvisas i en autentisk arbetsmiljö i samband med sedvanliga arbetsuppgifter. Vid valet av platsen för yrkesprovet bör man se till att examinanderna skall ha verkliga möjligheter att visa att de behärskar de krav på yrkesskicklighet som examensdelen ställer. Det fristående yrkesprovet kan kompletteras med hjälp av separata skriftliga redogörelser, utvecklingsuppgifter, intervjuer, simulerade uppgifter och diskussioner samt av examinandens självutvärdering.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden känner till olika verksamhetsmodeller för företagare inom lagerservice och kompletterande service som anknyter till sådan verksamhet både i hemlandet och internationellt. Han är medveten om det ansvar och de ekonomiska mål som ställs för företagsamhet inom lagerservice samt känner till de mest allmänna prissättningsprinciperna för logistikerservice.</p> <p>Examinanden förstår vilka faktorer som påverkar anskaffningen av logistiktjänster och kan jämföra kostnaderna för köpta logistiktjänster med egna motsvarande kostnader.</p> <p>Examinanden känner till orsakerna till externaliseringen av logistiktjänster och kan bedöma vilka för- och nackdelar det för med sig.</p>	<p>Verksamhetsmodellen för ett logistikföretag Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med verksamhetsmodellerna för både inhemska och internationella logistikföretag och kan i olika källor söka information om utbudet av logistikerservice i både hemlandet och på internationella marknader • vet hur olika företagsformer centralt påverkar företagsamhet inom logistikerservice samt ansvaret inom branschen • känner till de mest allmänna principerna för uppkomsten av kostnader för logistiktjänster. <p>Anskaffning av logistikerservice Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår vilka faktorer som påverkar anskaffningen av logistiktjänster och betydelsen av kompanjonstänkande inom logistik • vet vilka centrala frågor som ingår i inhemska leveransavtal för logistiktjänster • förstår vad det innebär när man talar om att avtal och kostnader inom logistikerservice är transparenta • kan iaktta kostnaderna för de logistiktjänster som arbetsplatsen har köpt och jämföra dem med de egna motsvarande kostnaderna. <p>Externalisering av logistiktjänster Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till orsakerna till externaliseringen av logistiktjänster • är insatt i juridiken kring anskaffningen av logistiktjänster • kan bedöma för- och nackdelarna med externalisering av logistiktjänster.

Examensdelen är underkänd om examinanden

- är bristfälligt förtrogen med logistikföretagsverksamhet samt med inhemsk och internationell kompletterande service som hänför sig till den och inte kan söka tillräcklig tilläggsinformation i olika källor
- är bristfälligt insatt i de mest allmänna principerna för hur kostnaderna för logistikservice uppkommer
- inte kan följa med kostnaderna för de logistiktjänster som den egna arbetsplatsen har köpt
- inte är insatt i juridiken kring anskaffning av logistiktjänster och inte kan bedöma för- och nackdelarna med externalisering av logistiktjänster.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten och behärskandet av de kunskaper och principer som ligger till grund för yrkesskickligheten samt förmågan att tillämpa dem påvisas i huvudsak med hjälp av skriftliga redogörelser och utvecklingsuppgifter, men så att bakgrundsfakta för den egna arbetsplatsen eller det valda företaget tillämpas. Det fristående yrkesprovet kan kompletteras med hjälp av separata diskussioner samt av examinandens självvärdering.

10 § Transportarrangemang för lagerfunktionerna

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden vet vilka former av transportservice som är lämpliga för olika transportbehov både i fråga om inhemska och internationella transporter och kan motivera sina val av transportservice. Han kan planera tidtabeller och lokaldistributionsrutter för avgående och ankommande gods. Examinanden kan beräkna hur mycket lastutrymme som behövs och fastslå frakten inom inhemsk styckeodstrafik. Han kan följa upp transportkostnaderna och jämföra transportanbud.</p>	<p>Planering av transportarrangemang Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan redogöra för verksamhetsprinciperna för olika transporttjänster i både inhemska och internationella transporter samt hur lämpliga de är för olika transportbehov • kan motivera sina val av transportservice • är insatt i de centrala principerna för hur rutter läggs upp och för tidtabellsplanering i inhemsk bas- och lokaldistributionstrafik • kan planera lokaldistributionsrutter på den egna arbetsplatsen • känner tidtabellerna för ankommande gods och kan planera tidtabeller för mottagning av gods på den egna arbetsplatsen • är insatt i de leveranstidtabeller och i den efterleveranspraxis som företagets kunder följer och kan fastställa leveranstidpunkterna • känner till olika lastutrymmen och kan göra beräkningar för hur stort lastutrymme som behövs

Examinanden behärskar tidtabellsenlig dirigering av dagligen ankommande och avgående försändelser på sin arbetsplats. Han kan aktivt förebygga transportskador på sin arbetsplats. Examinanden behärskar dagliga praktiska kundbetjäningsuppgifter kring transportarrangemangen.

- kan fastslå fraktberäkningsgrunderna och frakten för försändelser i inhemsk styckegodstrafik
- följer med utvecklingen av transportkostnaderna på den egna arbetsplatsen och kan jämföra kostnaderna för den egna fraktutrustningen med köpt fraktservice
- kan jämföra olika fraktofferter med varandra och göra ett åskådligt sammandrag av dem.

Transportarrangemang

Examinanden

- behärskar tidtabellsenlig dirigering av dagligen ankommande och avgående försändelser på sin arbetsplats samt användning av det datasystem som behövs
- känner till lagen om vägbefordringsavtal och både inhemska och internationella leveransklausuler så att han inför den egna personalen kan klarlägga vilken betydelse de har för det egna företaget i en transport
- kan hantera rätt den egna arbetsplatsens inhemska och internationella transportdokument
- kan redogöra för orsaker till uppkomsten av transportskador och för metoder att förebygga dem samt lära den egna personalen att handla rätt för att godset inte skall skadas under transporten
- kan vid behov handleda chaufförer att lasta och binda lasten
- kan spåra en förkommen eller bristfällig försändelse
- kan sköta de praktiska kundbetjäningsuppgifterna kring transportarrangemangen på den egna arbetsplatsen
- kan i samarbete med kolleger se till att den egna fraktutrustningen ses över och underhålls i rätt tid
- kan redogöra för transporternas miljöpåverkan och för metoder som minimerar den samt deltar på den egna arbetsplatsen i åtgärder som skyddar miljön under transporter.

Examensdelen är underkänd om examinanden

- bristfälligt motiverar sina val av transportservice
- inte kan planera tidtabeller eller lokaldistributionsrutter för avgående och ankommande gods på ett kundbetjänings- och kostnadsmedvetet sätt
- gör bristfälliga beräkningar av hur stort lastutrymme som behövs
- inte kan fastslå transportavgifterna eller frakten i inhemsk styckegodstrafik
- inte kan följa upp transportkostnader eller jämföra transportanbud på den egna arbetsplatsen i samarbete med kolleger
- bristfälligt behärskar tidtabellsenlig dirigerings av dagligen ankommande och avgående försändelser på sin arbetsplats samt användning av det datasystem som behövs
- nonchalerar att i egenskap av avsändare ta det ansvar som leveransklausulerna och lagen om vägbefordringsavtal i inhemsk styckegodstrafik kräver och inte tar aktivt del i förebyggandet av transportskador på den egna arbetsplatsen
- inte kan spåra en förkommen eller bristfällig försändelse
- inte uppnår den nivå som krävs för kundbetjäning i skötseln av praktiska transportarrangemang på den egna arbetsplatsen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten och behärskandet av de kunskaper och principer som ligger till grund för yrkesskickligheten samt tillämpningsfärdigheterna påvisas i en autentisk arbetsmiljö i samband med sedvanliga arbetsuppgifter. Vid valet av platsen för yrkesprovet bör man se till att examinanderna skall ha verkliga möjligheter att visa att de behärskar de krav på yrkesskicklighet som examensdelen ställer. Det fristående yrkesprovet kan kompletteras med hjälp av separata skriftliga redogörelser, utvecklingsuppgifter, intervjuer, simulerade uppgifter och diskussioner samt av examinandens självvärdering.

11 § Företagsamhet inom lagerbranschen

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden känner till företagsverksamhetens grundbegrepp och de olika företagsformerna. Han vet vilka faktorer som bör beaktas i planering av företagsverksamhet. Examinanden kan bedöma sina förutsättningar och möjligheter att verka som företagare.	Företagsverksamhetens grundbegrepp Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • känner till företagsverksamhetens grundbegrepp, olika företagsformer och skillnaden mellan dem • vet vilka värderingar och personliga färdigheter som stödjer en framgångsrik företagsverksamhet • känner till alternativen för den som är intresserad av att starta eget företag och är insatt i de vanligaste finländska lösningarna, bland annat inledande åtgärder, ansvarsfrågor och nödvändiga resurser, finansieringsalternativ samt risker • vet vilka juridiska åtgärder inledandet av företagsverksamhet kräver och vet var

Examinanden ser logistikfunktionerna som en konkurrensfaktor företag emellan, vet hur logistikverksamheten har förändrats och hur förändringarna påverkar lagerfunktionerna. Han förstår och kan bedöma företagsamhet inom lagerbranschen ur sin egen synvinkel som eventuell blivande företagare. Examinanden ser kundfokusering, kvalitet, marknadsföring och kostnadsmedvetenhet som viktiga konkurrensmedel i sitt företag. Han kan tillsammans med experter utarbeta en genomförbar affärsidé för ett eventuellt företag inom lagerbranschen.

man vid behov kan få professionell hjälp om man vill starta ett företag

- värdesätter sin egen yrkesskicklighet och kan också ge prov på den
- kan utvärdera sig själv och sina eventuella företagaregenskaper och dra slutsatser och fatta beslut om sin utveckling som företagare.

Tillämpning av grundläggande företagsbegrepp

Examinanden

- är förtrogen med affärsidéer för företagare inom lagerbranschen och med olika kompletterande tjänster som anknyter till lagerservice på den inhemska och på internationella marknader samt kan jämföra deras tjänster sinsemellan
- känner så väl till verksamheten i något logistikföretag, att han kan granska möjligheterna för dess framtidsutsikter och utveckling samt marknadsföringstillstånd med tanke på en egen eventuell företagsverksamhet
- kan tolka ett företags bokslut bland annat med hänsyn till kapital, förmögenhet, solvens och resultat
- är förtrogen med centrala nyckeltal som anger ett företags lönsamhet och kan uttyda dem
- förstår prissättningsprinciperna och vet vilka marknadsbaserade faktorer som bör beaktas, för att man skall kunna prissätta logistiktjänster på ett förnuftigt sätt
- kan utarbeta en grov resultatprognos för sitt företag och söka information och experthjälp för att få hjälp med beskattningsfrågor för företagsverksamhet inom branschen
- kan tillsammans med sakkunniga utveckla sin affärsidé så han kan få till stånd en fungerande affärs- eller serviceidé för sitt företag och kan i utvecklingen av företaget beakta faktorer såsom efterfrågan och konkurrensen på marknaden samt väsentliga faktorer som profilerar verksamheten och gör den egna idén väl fungerande.

Examensdelen är underkänd om examinanden

- inte har företaganda och inte kan bedöma sina företagarfärdigheter
- inte kan planera en utveckling som stödjer den egna företagsamheten
- inte behärskar de grundläggande färdigheter som behövs vid inledandet av företagsverksamhet
- inte kan utnyttja sakkunnigtjänster eller olika informationskällor i uppgörandet av en affärsverksamhetsplan
- inte kan göra upp en genomförbar affärsverksamhetsplan för ett eget företag inom lagerbranschen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten och behärskandet av de kunskaper och principer som ligger till grund för yrkesskickligheten samt förmågan att tillämpa dem påvisas på det sättet att examinanden gör upp en utvecklingsplan i anknytning till startandet av företagsverksamhet inom lagerbranschen, där han utarbetar sin företagsidé till en fungerande affärsidé.

Kunskaperna och färdigheterna bedöms i en autentisk företagsmiljö och -verksamhet. En central del av yrkesprovet är ett långsiktigt projekt där examinanden skall inleda företagsverksamhet och utarbeta sin affärsidé till ett genomförbart affärs- eller serviceföretag inom logistikbranschen. I utvecklandet av en fungerande affärsidé bör examinanden iaktta verksamhetsmiljön speciellt med tanke på en företagare som har för avsikt att starta ett företag inom lagerbranschen. Det fristående yrkesprovet kan kompletteras med hjälp av redogörelser, beräkningar och andra skriftliga arbeten samt av muntliga diskussioner och av examinandens självvärdering.

BILAGA

Beskrivning av lagerbranschen

Helhetsbetonade färdigheter i logistik är en allt viktigare konkurrensfaktor i företagsverksamhet. De flesta organisationer har, från att tidigare ha verkat enligt en så kallad soloarbetsmodell, börjat tillämpa olika former av samarbets- och gruppverksamhet där man hela tiden lär sig nytt genom interaktivt samarbete. Moderna företag bedriver sin verksamhet på sådana marknader där kundbetjänings- och kvalitetsmedvetenhet samt miljö- och arbetarskyddsbejakande ständigt utvecklas.

Bland annat dessa aspekter kräver att personer och förmän som arbetar inom logistikbranschen är utrustade med ett nytt slags yrkesmässig kompetens och förmåga att på ett kreativt sätt behärska nya situationer. Inläring i arbetet och utveckling av det egna arbetet kräver att personalen, och speciellt förmännen är initiativrika, kreativa och socialt interaktiva och att de ständigt utvecklas. Speciellt förmanspositionerna förutsätter färdigheter i kunskapssökning, självstyrning, en helhetsbetonad syn på den egna organisationens verksamhet samt kreativ problemlösningsfärdighet när det gäller att öka på kunskaperna, då man förut förutsatte endast gott minne.

Den som har avlagt specialyrkesexamen inom lagerbranschen behärskar både lagerprocessens arbetsmoment och dess organisation. Han har en bred uppfattning om logistikens kostnadsstruktur och de faktorer som inverkar på lagerarbetets kvalitet samt om de egna och hela personalens möjligheter att positivt påverka företagets lönsamhet och kundbelåtenheten. Examinanden iakttar verksamheten på den egna arbetsplatsen som en helhet och deltar i utvecklandet av den egna arbetsmiljön. Han är kundinriktad och beaktar såväl externa som interna kunders krav i den dagliga verksamheten. Examinanden kan söka information om kollektivavtalet inom den egna branschen och om lagar och förordningar som styr arbetslivet, och iakttar dem målmedvetet.

Kraven för certifikatet inom ELA:s (European Logistics Association) allmän-europeiska logistik på EJ Log (Junior) -nivå har inkluderats i grunderna för specialyrkesexamen inom lagerbranschen.

Bedömningsprinciper

För att kunna påvisa sin yrkesskicklighet bör varje examinand som avlägger det fristående yrkesprovet få en noggrant utarbetad individuell plan för provet som uppgjorts med iakttagande av grunderna för specialyrkesexamen inom lagerbranschen. Specialyrkesexamen inom lagerbranschen bedöms en examensdel åt gången så att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet för examensdelen och med den prestationsnivå som har fastställts i bedömningskriterierna. Vid utvärderingen av yrkesprovet insamlas material systematiskt och i första hand med kvalitativa metoder så att man kan fatta ett utvärderingsbeslut. Beslutet om prestationen skall godkännas eller underkännas görs utgående från det insamlade materialet på ett utvärderingsmöte till vilket deltagarna utses enligt trepartsprincipen.

Yrkesprovsprestationen avbryts om examinandens verksamhet äventyrar säkerheten för en kund eller en medarbetare eller om examinanden gravt försummar sin egen eller arbetsgemenskapens säkerhet.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen/bibliotek
Pb 380 (Hagnäsgatan 2)
00531 Helsingfors
tfn: (09) 774 774 50
fax (09) 774 774 75
myynti@oph.fi
www.oph.fi/svenska/bokhandel